

Գ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք

10
Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

10
Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիք ամեն օր կը նրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ . գաւառական թղթաւ տարուբեան ծախսը մեր վրայ է : վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժաւ նորոգ ալ կը ներդրուին :

Լրագրոյ վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբաւ գիր ինքա փաշա խան Թ. 14 : Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ, չե տրուի : Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրուի է . աւելի անգամի համար սակարկութիւն կը լլայ :

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Մեզու Հայաստանի մէջ հետեւեալ կարեւոր յօդուածը կը կարդամք :

ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂՆԵՐԸ

Ով չգիտէ, որ քրիստոնէութիւնը իւր սկիզբն առաւ Պաղեստինում, հրէաների մէջ, և այդտեղից տարածուեցաւ նա աշխարհիս միւս կողմերը . ո՞վ չգիտէ, որ առաջին քրիստոնէութիւն ընդունող ժողովուրդը, ազգը—Հայն էր . ո՞վ չգիտէ, որ քրիստոնէութեան համար առաջին նահատակները, մարտիրոսները—Հայերն էին :

Հրէաները թէպէտ քրիստոնէութեան վարդապետութիւնը, հաւատարիմ մնացին իրենց հայրենի հաւատին, ցրուած են ամեն երկրներում և ամեն ժամանակներում շատ հաւածանքներ կրեցին, բայց նրանք մինչև օրս գոյութիւն ունին մի առաքինութեան շնորհիւ, որը յայտնի է քրիստոնեայ աշխարհին «համբերութիւն» խօսքով, որը ամեն բան տանել է տալիս : Հայերը, որ Հրէայներից քրիստոնէութեան հետ կարծես ընդունեցին և այդ առաքինութիւնն և համբերում են համբերելով մինչև օրս — ե՞րբ կը վճռուի Թիւրքիայի Հայոց խնդիրը, ե՞րբ կիրառուի Պէրլիի պայմանագրի 61-րդ յօդուածը, ե՞րբ կապրի Թիւրքիայում Հայը իրրե մարդ, իբրե քաղաքացի, իբրե ազգութիւն իրեն հասանելի արդար իրաւունքներով, իւր սեպհական կեանքով . . . :

Մենք չգիտենք . սպասում ենք . համբերութիւնը կեանք է, իսկ կեանքը մեղ համար համբերութիւն է—սպասում ենք, որ ապրենք, ապրում ենք, որ սպասենք . այսպէս անցնում են մեր օրերը :

Երեք ծանր տարիներ անցան . Լայարդից վերջ եկաւ Պ. Կոլընը, սա գնաց, և հիմա եկել է Պօլիս Տիւֆըրինը, այն յայտնի անձը, որի ձեռքով մէկ տասն և հինգ տարի առաջ հաստատուեցաւ Սիւրիայում Լիբանանի—ինքնաւարութիւնը :

Օտար մամուլը, Հայ թերթերը, նոյնպէս մենք և ուրիշ շատ յօդուածներում

ասում են, որ հերթը հասել է—Հայոց խնդրին :

Իմանում ենք, որ Բ. Դուռը զբաղուած է Հայաստանում մտնելու վերանորոգութիւնների օրինադրով . լսում ենք, որ Ներսէս Պատրիարքը կամեցել է իւր հրաժարականը տալ, բայց յետ է առել, Հայ ազգի կամքին զիջանելով . որովհետև մէկ կարճ ժամանակ էլ կամենում է նա փորձել .—արգեօք Դուռը կը կատարէ իւր խոստումները, իւր պարտաւորութիւնները դէպ ի Հայ ազգը, արգեօք Թուրքիան կը տա՞յ իւր ամենահաւատարիմ և կարծես հէնց այդ պատճառով ամենից աւելի զրկուած հպատակ ազգին—Հային այն, ինչ որ շնորհել է նա իւր դէմ ապստամբ ազգերին . . . մինչև հիմա Հայոց խնդրի մասին մեր գիտցածները այս են :

Ի՞նչ են անում Հայ ազգի առաջնորդները, հայութեան համար գործողները կամ նրանք, որոնք կամենում են, որ ազգը անպատճառ նրանց առաջնորդ և հայութեան համար գործող համարէ : Ի՞նչ է անում Պօլսի ազգային ժողովը : Ո՞ր են դրանց նախագիծերը . ո՞ր են դրանց առաջարկութիւնները Հայաստանի համար . ո՞րտեղ են գործում, ի՞նչ պէս և ի՞նչ եղանակով : Ո՞րտեղ, ո՞ր երկրում է ապրում այն ընկերութիւնը կամ ապրում են այն մարդիկ, որոնք նուազապէս են Հայոց խնդրի գործին, աշխատում են հայութեան համար . ո՞րտեղ են պահվում կամ ո՞րտեղ է հաւաքվել այդ մեծ և վեհ գործի համար անհրաժեշտ մեծ գումարները—մենք ոչինչ չգիտենք, գոնէ մեղ համար այդ ամենը մութ է մինչև օրս :

Ինչ որ մեր մէջ մութ չէ, այլ օրը ցերեկի պէս պարզ է, այդ այն է, որ մենք պահանջում ենք ուրիշներից, Եւրոպայից, Անգլիայից, որ նրանք արին թափեն Հայերի համար, որ նրանք Հայերի տունը շինեն, մինչև անգամ դրա համար հարկաւոր—քար, աղիւս, փայտ, կիր, ջուրն էլ նրանք բերեն, իսկ մենք ձեռքերը խաչած նայում ենք թշուառ Հայաստանի, տառապեալ Հայերի վերայ և ոչինչ չենք անում, գրեթէ ոչինչ չենք շինում . . . Ապա ի՞նչ ենք անում :

—մենք անուանում ենք երկուայ ազգի օգտին համար աշխատողին—դաւաճան, իսկ միւս օրուայ քսու մատնիչին ազգի բարերար : Մենք տանն իններորդ դար կանչելով—ծախում ենք մեր խիղճը փողով, Եւ այդ փողը տիրում է մեր ամեն գործերին, մեր ամեն զգացմունքներին, նեղ անձնական շահերը ամեն բան անել է տալիս : Եւ այս մտաւոր, բարոյական և հոգեկան աղքատութեան մէջ ընկղմած ազգի մը ճշմարիտ հայրենասէրի սիրտը բաբախում է յուսահատութեան մէջ, նա տատանվում է, նրա մէջ ամօթը կարմրում է ընդհանուր անամօթութեան առաջ :

Գիտութեան, քաղաքակրթութեան, հոգեկան զարգացման ամենատարած տիեզերքի վրայ կանգնած Հայերի մէջ գործողները երկու գիւտ են արել, որով կամենում են Հայերին մրցել տալ միւս ազգերի հետ : Ասում են՝ այս ինքնաճանաչութիւն է . բարձրացնում են իրենց գիւտը մինչև երկինք, գովում են Հայ ազգը, իբրե մի ամենախելօք և վերին աստիճանի հանճարեղ ազգ : Թէպէտ լապտերով գտնելու են ճշմարիտ խելօք և հանճարեղ մարդիկ : Ասում են՝ այս ինքնաքննութիւն է . ամեն մէկ հրապարակախօս, ամեն մէկ խօսող Հայը, բայց ի իրենից միւս բոլոր Հայերը միասին առած մի շտեմարան է համարում ամեն կեղտոտ յատկութիւնների, զուրկ ամեն ազնիւ, բարի և վեհ զգացմունքներից, ձգտումներից, բայց որովհետև արդէ Հայոց լուսաւորութիւնը, Հայոց տանն իններորդ դարը ամեն տղաներին, ամեն ոչնչութիւններին տուել է խօսելու և հրապարակախօս լինելու ընդունակութիւնը—ուստի դրանից առաջանում է, որ մէկ կողմից ամբողջ Հայ ազգը շատ գիտուն, խելօք և ազնիւ է, միւս կողմից խիստ տգէտ, յիմար և ցած է, Հետեւաբար եթէ ամբողջապէս մէկ կողմը միւս կողմից հանենք, կը մնայ տակու մէկ մեծ դրօ : Իսկ այս կարծում ենք շատ տխուր երևոյթ է, որովհետև ոչնչից միայն ոչինչ դուրս կը դայ :

Ամեն մի ընկած ազգի վերականգման համար գործողները պէտք է ունենան

բնաւորութիւն, պէտք է ունենան սեպ-
հական համոզմունք, պէտք է հաստատ
մտքերով ոգևորուած լինին և ընդու-
նակ իրենց համոզմունքներէ, իրենց մտ-
քերի համար անձնուրացութեան: Արդ-
եօք մեր մէջը կայ բնաւորութեան տէր
մարդ, արդեօք կայ մեզանում համոզ-
մունքի տէր մարդ, որ ընդունակ լինի
անձնուրացութեան:

Ոչ ոք չի կարող մեղադրել ազգային
հասարակական ասպարիզում գործողին,
որ նա պատուասիրութիւն ունի, որ նա
իւր անձի վերայ մտածում է: Այդ ա-
մէն տեղ և ամէն երկրում միևնոյն է,
ընդհակառակն պատուասիրութեան ըզ-
գացումը մի զօրաւոր շարժառիթ է,
որ մարդուս դրդում է դէպի հասարա-
կական, ազգային գործունէութիւն,
բայց այդ զգացմունքը պէտք է բոլո-
րովին գրաւէ գործող մարդու սիրտը,
հոգին և միտքը և նրան մոռացնել տայ
ընդհանուրի, հասարակական շահերը:

Բայց տեսէք, մեղանում հասարակա-
կան, ազգային ասպարիզում գործողնե-
րին. որքան անընդունակ են, այնքան
պահանջող են նրանք: Յոյց տուէք մէկը
որ իւր բոլոր գործողութեան մէջ միայն
իրեն չը լինի տեսնում և նպատակը մի-
այն իւր անձը, իւր փառքը, իւր պա-
տիւը չը լինի: Հէնց որ մէկը ասպարէզ
է դուրս գալիս, բոլոր իւր գործողութիւնը
այնպէս է կարգադրում, որ
դեռ ոչինչ չը շինած իրեն պատուեն,
փառաբանեն: Եւ եթէ մօտիկից նայէ
սրանց վերայ, կը յուսահատուի մարդ և
ինքն իրեն պիտի ասէ. ինչ ազգ է սա
կամ ինչ ապագայ պիտի ունենայ այդ
ազգը, որի մէջ կարող են այդպիսի
մարդիկ տեղ բռնել և իբրեւ ազգային
գործիչներ դեր խաղալ:

Մեր թէ հասարակաց և թէ ազգային
գործերը միայն այն ժամանակ յառաջ
կը գնան, մի միայն այն ժամանակ մեր
մէջը սկսած ամեն բարի բան կանգուն
և հաստատուն հիմք կստանայ, երբ մեր
մէջ գործողները բնաւորութիւն կունե-
նան, երբ մեր մէջ գործողները գիտեն
հասարակաց, ընդհանուրի շահերի հա-
մար ուրանալ, մոռնալ իրենց անձը:

Ճշմարիտ հայրենասիրութիւնը — անձ-
նազոհութիւն է պահանջում: Ս. Ս.

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Մասնաւոր նախակ մը, կ'սէ Լէվանթ,
կը ծանուցանէ թէ յօլիս ամսոյ վերջե-
րը գունդ մը պարսիկ զօրք Ուրմիայի
արևմտեան կողմը Տէշի-Պէրատօթ անուն
տեղը դէպի օսմ: սահմանագլուխը մօ-
տենալով, օսմանեան զօրքերը քանի մը
մղոն ետ քաշուեր են, որով պարսկա-
կան գունդը յորում սովորականէն աւելի
սպայներ կային, ժամանակ ունեցեր է
Հէքեարիի սահմանագլուխն երթալու և
ուրթը քրդական գիւղ կողոպտելով, ու-
ղածը հետն առնելու, մինչև իսկ ցորե-
նի դէզերը: Օսմ. զօրքերը այս միջոցին
հեռուն գտնուելով, բան մը չեն կրցեր
ընել, սակայն յետոյ կողոպտող պար-

սիկները բռնելու համար փորձ մ'ըրեր
են: Եթէ այսպիսի աւարառութեանց
դէպքեր կրկնուին, քրթական նոր շար-
ժում մը երևան պիտի գայ որոյ հետե-
ւանքը ցաւալի կրնայ լինիլ Պարսից կա-
ռավարութեան:

— Տրիպօլիսէն առնուած լուրեր կը
ծանուցանեն թէ Մէծիտիյէ շոգենաւով
երեք գունդ զօրք հասեր են հոն և
երկիրը բարեկարգութեան մէջ է:

— Սեբաստիոյ կուսակալէն զարնուած
և Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ
հանրագիր մը Սեբաստիոյ գաւառին
մէջ երեք ամսէ ի վեր գործուած 280
գողութեան, 36 վիրաւորման և 12 մահ-
ուան դէպքերը սուտ կը հանէ, և կըսէ
թէ քաղաքական նպատակներով շինուած
է այս սուտը:

— Պաղատէն հասած վերջին լուրեր
կը ծանուցանեն թէ վեցերորդ բանակի
հրամանատար Իզզէթ փաշա իմանալով
որ վերջին օրերս ապստամբութեան եղ-
ջիւր բարձրացնող Միւնթէֆիզներու
գլխաւորը կեղծ հնազանդութիւն յայտ-
ներ են, ետևնուն գունդ մը զօրք զըր-
կեր է, զոր Մանսուր, Ֆէյիտ, Մէշիտ
և Ֆալիյէ փաշաները տեսնելով փախեր
են, միայն Ֆէյիտ փաշայի քարտուղարը
բռնուեր է վրան գտնուած թղթերովը
մէկտեղ: Միւնթէֆիզներու ցեղը ըն-
տանիք առ ընտանիք հնազանդութիւն
յայտնելը կը շարունակէ:

— Յունաստանի թողուած երկիրները
յանձնելու պաշտօն ունեցող Յաննա-
թողովոյ անգամայն մէկ քանին մայրաքա-
ղաքս եկան:

— Պուլղարիոյ իշխանը Սօֆիայի մէջ
փառաւոր պալատ մը շինել սկսեր է.
պուլղարներն ալ անոր հետեւելով, 60ի
չափ կրկնայարկ և եռայարկ դեղեցիկ
տուններ և բաղնիքի վաճառանոցներ
շինել սկսեր են:

— Գաղղիական հպատակ Մուսթաֆա
փաշա Պէն-Այիատի երկու ժառանգոր-
դաց մէջ դժուարութիւնք ծագած էին:
Եւ սակայն անդրանիկը իւր հայրական
ժառանգութենէն (18,000,000 ֆրանք)
մէկ երրորդ մասը կրտսեր եղբօրը յանձ-
նելու կամք յայտնեւ է:

— Բերայի մէջ երկու կոյր մուրացիկ
օրը իրարու սիրահարեալ են եղեր, առ-
ջի օր ամուսնացեր են, մէկուն անունն
է Եանի և տարեկան, և միւսինը Մար-
կարիթ 38 տարեկան:

— Ալպանիայէն հասած լուրերը
դարձեալ գոհացուցիչ չեն: Եաքովայի
մօտ Բիէքայի բնակիչները երկու գունդ
նիզամի հետ կռուի բռնուեր են. Շքոտ-
րայէն կը գրեն թէ կառավարութիւնը
փաստերով հաստատեւ է որ Ալպանիա-
ցիք նոր շարժում մը կը պատրաստեն
նոր գաւառ մը հաստատելու և ժողո-
ւրդէն ընտրեալ իշխանով մը կառավա-
րելու համար ընդ դերիշխանութեամբ
վեհ. Սուլթանին: Կը հաւաստեն թէ
Տէրվիշ և Օսման փաշայները Ալպանիա-
կան ապստամբութեան պարագլուխ Սու-
լթան պէյէն և Էօմէր էֆէնտիէն նա-
մակ մը ընդունել են, որք կը յայտա-

րարեն եղեր թէ՛ եթէ Տէրվիշ փաշա Ալ-
պանիացի եղբարց դէմ՝ զէնք վերցնելը
շարունակէ, անձնապէս պատասխանա-
տու պիտի լինի: Եւ սակայն պատերազ-
մական գործոց նախարարը, կը յարէ
Լէվանթ, կըստիպէ Տէրվիշ փաշան որ
ազգու կերպով գործէ:

Լոնտոնի ընկերվարական (ոստիա-
լիսթ) մի լրագրի մէջ հաշիւ մը հրա-
տարակուած է Լոնտոնի մէջ եղած ըն-
կերվարական ժողովի վիճաբանութեան
մասին: Այս հաշիւը գլխաւորապէս կը
վերաբերի գերմանացի ընկերվարակա-
նաց այս գործին մէջ խաղցած գերե-
րուն, որոնք իրենց հետեւեալ ծրագիրը
ժողովին քննութեանը ենթարկել են.
«Լոնտոնի միջազգային յեղափոխական
— ընկերվարական ժողովին գերմանացի
պատգամաւորք նետու կերպով կը հա-
կառակին յեղափոխական — ընկերվարա-
կաններէն մշակներ պատրաստելու հա-
մար առանձին ծրագիր կազմուելուն»: Այս
ծրագիրը տալով գերմանացի պատ-
գամաւորք կը պնդեն Գերմանիոյ մէջ
խօսքէն գործի անցնելու հարկաւորութեան
վրայ և կը պնդեն դարձեալ կազ-
մել գործելու համար մի կուսակցութիւն
որ բաղկանայ այնպիսիներէ որք
գիտեն թէ ինչ կուզեն, և իրենց ու-
ղածը իրագործելու համար քաջութիւն
ունին: «Մենք կուզենք, ըսին անոնք,
ընկերվարական յեղափոխութիւն, և այս
բաւական է մեզ: Քաղաքական և տնտե-
սական բարենորոգումները ոչինչ նշա-
նակութիւն չունին և մենք այս մոտիկ
հոգ չունինք: Անհրաժեշտ է ժողովրդա-
կան ապստամբութիւն մը յարուցանել:
Միացնենք մեր ջանքերը ներկայ հասա-
րակական կազմուածքը հիմնիվեր տա-
պալելու համար: Մենք պէտք է մարմին
մը ստեղծենք որ կեդր. իշխանութիւնը
մէկ հոգիի ձեռք չը յանձնէ: Ժողովրդ-
ական ապստամբութիւն. — ահա մեր
հիմնագիծը»:

Բէլօլթ յեղափոխական լրագիրը որ
ժընէվի մէջ կը հրատարակուի Ռուս
Ոչնչականներու ձեռքով, Լոնտոնի ժողո-
ւին հաշիւը կը հրատարակէ: Ասոր մէջ
ալ ըսուած է թէ խօսքէ գործի անցնիլ
պէտք է, առանց որոյ անկարելի է բազ-
մութեան անտարբերութեան յաղթել:
Իսկ թէ ինչ ըսել է գործ, Բէլօլթ լաւ
կը բացատրէ Կարֆիլտ նախագահի կե-
նաց դաւադրութեան և Ֆէնիաններու
վերջին քաջագործութեանց վրայ խօ-
սելով, և կըսէ թէ ֆիզիքական ոյժերը
աւելի մեծ ցոյցեր ըրին և բազմութեան
վրայ աւելի մեծ տպաւորութիւն քան
մամուլի հաղար խօսքերը և ոսկիի կոյտե-
րը: Հետեւեալ գործ պէտք է և ոչ
խօսք:

— Անգղիական գաւառական լրագիր
մը կըսէ թէ ազգիական կառավարութիւ-
նը մտադիր է 1878ի Կիպրոսի պայմա-
նագրութիւնը փոխելով, կղզին անգղի-
ական թագի աւատական սեփականու-
թիւն ընելու և յետոյ Յունաստանի յանձ-
նելու: այնպէս որ Թուրքիա այս դէպ-

քին մէջ կիսորոս կղզին կորսնցնելէ զատ ասիական երկիրներու պահպանութեան մասին Անգղիոյ երաշխաւորութենէն ալ կը զրկուի :

Անգղիական թերթին այս տողերն անհաւատալի կը թուին մեզ :

— Կարօյնաւորութիւն կենաց դատարան կիսօ առաջարկեր է 15,000 տոլար գրաւական տալ բանտէն ազատելու համար :

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Ս. Փէթրսպուրկ 19 սեպտ.

Կը հաստատուի այն զրոյցը թէ Աւստրիոյ կայսրը այսօր վաղը դէպի Վարշավա ճամբորդութիւն մը պիտի ընէ, և Ռուսիոյ կայսեր հետ պիտի տեսակցի :

Աթէնք 19 սեպտ.

Լիթինքոն Բնէվմա կըսէ թէ թագաւորը Պ. Գուստուսուրոսի հետ յառաջիկայ կիրակի օր Արթա պիտի մեկնի :

Լոնտրա 20 սեպ.

Այս առաւօտ հրատարակեալ թայմըզ կըսէ թէ Անգղիոյ և Գաղղիոյ կողմէն զօրք զրկուիլը բոլորովին անհնարին է. արեւելեան գործոց մէջ Գաղղիոյ և Անգղիոյ շահաւոր խնդիրները, Անգղիա որոշած է պաշտպանել :

Լոնտրա 20 սեպ.

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգացի Հասարակապետութեան նախագահ ժէնէրալ Կարօլտ այս երեկոյ վախճանեցաւ :

Լոնտրա 20 սեպտ.

Իրլանտիոյ կառավարիչ Պ. Ֆոսթէր, Բարնէլի կուսակցաց բանտէն արձակուելուն հաւանութիւն չտուաւ : Կը ծանուցանեն թէ ժէնէրալ Իկնաթիէվ Ռուսիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէութեան հրաժարելով, նորա տեղ Պ. Բօլանօֆ պաշտօնեայ կարգուեր է :

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վազըթ թուանուի վրայ խօսելով կըսէ թէ Գաղղիական զօրքը Սուրբ Գերաւելէ ետեւ ժողովրդեան վրայ յարձակել, կինները բռնաբարել և խղճի ու մարդկութեան բոլոր իրաւունքները ոտնակոխ ըրեր է :

Վազըթ կը յաւելու թէ Գաղղիական զօրքը սովորութիւն ըրած է իրեն թուանողը գրաւելէ ետեւ բոլոր մահմետականաց տունները մտնել և ընտանեկան պատիւը բռնաբարել :

— Կրետէի անգղիական հիւպատոս Պ. Սանտուիչ մայրաքաղաք եկաւ :

— Կայսերական անձնապահ զօրաց հրամանատար Ռէուֆի փաշա կիրակի օր Բուայալ պանդոկն երթալով, Նաբուլէոն իշխանն առաւ և երկուքի պալատը տարաւ, ուր իշխանը Սուլթանին ներկայացաւ :

— Տարտանէի թնդանթներու հրամանատար Մազհար փաշա բարձրագոյն հրամանաւ մայրաքաղաք եկաւ ներդրանքու պաշտպանութեան մասին խորհրդակցելու համար :

— Բաղմաթիւ ուխտաւորք երէկ և առջի օր Մէրէ մեկնեցան :

— Երկու յոյն կին խարթալէն թուզլա գացած ատեն տաճիկ հօլուի մը սաղարանօք լեռներուն մէջ կը կորսուին և և Ալպանիացիի հանդիպելով, ձորի մը մէջ կը տարուին, ուր անգղաֆները զանակնին բախալով, կը յայտնեն թէ ամենէն մանկամարդ կինը իրենց պետք է յանձնուի : Խեղճերը վրանին ունեցած հինգ մէճիալ կը հանեն կուտան և կը խընդրեն որ տրձակեն զիրենք. սակայն վայրենիները դրամը կառնուն և հինգն ալ կը լլկեն մանկամարդ կինը : Հօլիւը և Ալպանիացիներէն երկուքը կը բռնուին : Առաջինը կը խոստովանի, իսկ երկրորդը կուրանայ : Լիկեալ կինը մահամերձ վիճակի մէջ է :

— Թուանուցի Բուսթէմ փաշա մայրաքաղաք եկաւ և ուղղակի խայրէտոն փաշայի ապարանքն իջաւ :

— Ալի փաշայի որդի Ահմէտ Աղիզ պէյ Բուսթէի Բաղասկէր, և վճռալինջ ատենին նախագահ Սուրուրի էֆէնտի Անատուրի Բաղասկէր անուանեցան :

— Վազըթ կըսէ թէ Ռուսիոյ դեսպանը առջի օր արտաքին գործոց պաշտօնէին հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ, և ներկայ կարեւոր խնդրոց Ռուսիոյ վերաբերեալ մասին վրայ խորհրդակցեցաւ :

— Լէվանթ կը գրէ թէ Նասըր և Բասմ փաշաները հարցաքննութեան ենթարկուած են Պաղտատ զարկած քանի մը հեռագիրներուն համար :

— Մարկոսեան Պետրոս էֆէնտի Իզմիտի ծոցէն մինչև Պաղտատ երկաթուղի շինելու ծրագիր մը յանձնել է Բ. Դրան, որ Հասարակային շինութեանց մասնաժողովոյն զրկել է յիշեալ ծրագրերը :

— Ակնէն հասած վերջին գրութիւնք կը ծանուցանեն թէ Ակնայ մէջ անձրևախառն կարկուտ տեղացեր է երեկոյեան ժամը 11ին և բոլոր քաղաքը ջրհեղեղով պատեր է. քանի մը տղայ և կին ջուրերուն մէջ խղդուեր և քանի մը տուն ալ փլեր են :

— Երկուշաբթի օր արժեթղթոց խնդրոյն բանակցութեան ժողովը գումարեցաւ և երկար վիճաբանութիւն մը եղաւ արժեթղթատեարց տրուելէ հասոյթներուն հսկող վարչական ժողովին արտօնութեանց և իրաւանց վրայ. կըսուի թէ որոշեր են բանակցութեանց վերջանալէն 6 ամիս վերջը յիշեալ ժողովը կազմել : Ասկէ զատ օսմանեան պատուիրակները պնդել են որ Եգիպտոսի տուրքով երաշխաւորեալ վոխառութիւնը ինչպէս նաև Գաղղիոյ և Անգղիոյ երաշխաւորութեան ներքեւ եղող 55ի փոխառութիւնը խնդրոց կարգը ընդունուի. սակայն փոխանորդները զանազան առարկութիւններ ընելով այս առաջարկութիւնը չեն ընդունել :

Հինգշաբթի օր վերստին պիտի գումարի ժողովը, առջի օրուան ժողովոյն Պ. Պուրը հիւանդ ըլլալուն պատճառաւ չէ կրցեր գտնուիլ. բայց հինգշաբթի

առուր ժողովին ներկայ պիտի գտնուի և վիճաբանութիւնք վարչական ժողովոյն կազմութեանը վրայ պիտի ամփոփին : Բերայի թերթերը և մասնաւորապէս Սթամպուլ կը պնդեն թէ Ռուսիոյ դեսպանը զԺողովարար տուրքին և թէ պատերազմի տուգանաց մասին, սակայն Վազըթ հակառակը պնդելով կըսէ թէ Ռուսիոյ դեսպանը Բ. Դրան ապահովութիւն տուած է բանակցութեանց առաջ զԺողովարարութիւն չյարուցանելու համար. թուրք լրագրաց ըսածը պատերազմական տուգանաց խնդրոյն կը վերաբերի, բայց Պուլղարիոյ խնդրոյն մէջ Ռուսիա չկրնար անտարբեր մնալ :

— Երէկ Գատը-գիւղէն մինչև Մօտա նաւարչաւի հանգէս մը կատարուեցաւ. այս հանգիսին պատճառն է Հօպարտ փաշայի և անգղիական դեսպանատան շոգենալին հրամանատարին միջև ծագած վէճ մը. երկու ծովակալները գրաւ դրեր են 100 ոսկի բաժնել նաւարչաւը շահող մակոյկի նաւավարներուն. Օսմ. զրահաւորաց, Հօպարտ փաշայի և անգղիական մակոյկներ միջման մէջ էին, ժամը չորսին նաւարչաւը սկսաւ բազմութիւ հանդիսականաց ներկայութեան, բայց արդիւնքը դեռ չգիտցուի :

— Լէվանթ կը գրէ թէ Սուլթան Աղիզի ժամանակ ներքինապետ ճէօհէր աղա Պէրլինի մէջ 15,000 ոսկւոյ փոխառութիւն մը կնքեր է, հիմա ալ իրեն դէմ բացուած դատին մէջ 6000 ոսկի տուգանք տալու դատապարտուեր է :

— Վեհ. Սուլթանը հրամայել է Սուլթան Մէհմետի ժամանակէն վեր Ռուսիայէն Տաճկաստան դադարող Ձէրքէզ, Լազ, Թաթար, Ապազա և այլ Մահմետականաց հաշիւ վիճակագիրը շինել, որու համար մասնաւոր հրամաններ զրկուեր են կուսակալութեանց :

— Նաբուլէոն իշխանը և իւր տիկինը առջի գիշեր Վեհ. Սուլթանին հետ ճաշեցին :

... Խմբագիր Տէր Հայրենիք Պատւիրագրոյ

Ազգային Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն կը փութայ հրատարակել Ձեր պատւիրագրոյն միջոցաւ, օգոստոս ամսոյ նուիրատու ազգայնոց յանկը :

Յովհաննէս էֆ. Մօստիչեան, Ղըշիւր հանգուցեալ մօրը Աննա տիկինը հոգւոյն համար 500

Դերմանացի Մ. Կիրտեղ, ձեռամբ փուլճեան Կարապետ էֆ. ի 246

Մեծ մաքսի ձողաբարձ բեռնակիր եղբարք 450

Եֆենդաբուր Բապղիմալ Մալաթիացի Յովհաննէս աղայէ խախողի համար 124

Սիմէոն էֆ. Խաչերեան խաղողի համար 108

Պօղոս էֆ. Գէլէկեան 40

Սեբաստիոյ Խանթարօզ գիւղի ազգայինք 40

Դումաբուրի Տիգրանի սրճարա. նէ հացագին յուլիս ամսոյ 20

— — — — — գումար 1198

Տ. Ս. Մանուկեան, Յովսէփ Խաչատուրեան և ընկ. և Յովհաննէս Իւզքարնտաշեան էֆէնտիք Ա.ին վիճակահանութենէ իրենց ինկած բաժինը 3 կօշիկ :

Մէկ քառաթիւ արծաթ ոսկեզօծ ձեռաց խաչ, յիշատակ հանգուցեալ Տ. Գալուստ Աւագ քահանայ Միջագիւղի, որ նուիրած է դուստրը Մ. Էլմանեայ :

Տիգրան էֆ. Բաբամանեան 78 հօխայ խաղող :

Սամաթիացի հաճի Արիս աղա 90 հօխայ խաղող :

Մեծ մաքսի ձողաբարձ բեռնակիր Էղբարը 5 հատ ոչխար, 76 հօխայ բըրինձ :

Սեբաստիոյ Ուլաշ գիւղի ազգայինը 4

» Կոլտն » » 2

» Խանթարօղ » » 1

» Խանձարոտ » » 1

» Պինկէօղ » » 1

Նաև վերայիշեալ 5 գիւղի ազգայինը 250 հօխայ հաց :

Մեծ նոր խանի սենեկապետը Սարգիս և Եղիա աղայք 1 ոչխար :

Գումագաւուցի Չօփուր օղլուր Յարուլթին աղա 3000 հատ միտիա :

Բարեւէր անձ մը 140 հատ միտիա :

Տիկին ճ. Յովսափեան 35 հօխայ սալոր :

Չաթալ խանի Կօշկակար վարսետ Մ. Յակոբ աղա 1 զոյգ չարուքա :

Չէմէկէճի Յարուլթին աղա 14 կտոր հողէ ամաններ 2 էօմէկէճի Սիմոն աղա 31 կտոր հողէ ամաններ :

Շնգաբարձութիւնս յիշեալ նուիրատու ազգայնոց իւր խորին շնորհակալութիւն յայտնելով, կը սիրէ հաւատալ որ սոցա օրինակին հետեւողներ կունենայ ի մխիթարութիւն թշուառ պատսպարեցող :

Մնամք յարգանքը

և Գիմաց Հիւանդանոցի Հոգարձ :

Ատենադպիր Ատենապետ

Յ. Ֆէնէրճեան Միք. Յակոբեան

3 սեպտ. 1884 :

Կ. Պօլիս

ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՅ ԱՂՋԿԱՆՅ

ՈՒՍՈՒՄՆ

(Չնադիրտութեան, կարի և զանազան ձեռագործի)

Այս անունով արուեստանոց մը բացուած է Գումագաւու կայարանի փողոց թիւ 2 տունը, ուր կը դասախօսուի «ձեռագիրտութիւն», տեսական և գործնական, կերպով, կար և ձեռագործ :

Արուեստանոցիս վարչութեան նպատակն է ուսուցանել աշակերտութեան իրենց զգեստները կատարեալ կերպով կտրել և կարել, Ուստի 10 տարեկանէն վեր ամեն հասակի աշակերտութեան ընդունելի են, ժամը 3 էն մինչև 9 :

Վարչութիւնս պատիւ ունի նաև ծանուցանել արգոյ յաճախորդութեան որ եթէ ուզեն և ինչ զգեստ կամ ձեռնակեղէն շինել տալ խիստ վայելուչ կերպով ընդունելի են ամեն օր :

Արուեստանոցս բաց է սեպ. 1 երեքշաբթի օրէն, ուստի փափաքողը կը հրաւիրուին յիշեալ տունը :

Հիմնադիր արուեստանոցիս

Օր. Ս. Գ. Ս.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹՂԹԱՎՈՃԱՌԱՆՈՅ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ

Յ. Յ. ՉԱԲԵՐԵԱՆ

Դաւաթա Գարտգիւղ մաքսատան փողոց թիւ 16, Սոյն նոր բացուած թղթաւաճառանոցին մէջ կը գտնուին գրասենեկի և դպրոցական ամեն տեսակ պիտոյք, հայերէն և օտար լրագիրք, սիկարի թուղթ, նաև նորահար «Նուագեան» ըստած կօշկաները, խիստ չափաւոր գիններով :

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՁՂ

Պաղչէ Գարու թիւ 8 Համադգային դեղարանին մէջ ամեն օր կը գտնուին Տօրթէօր Անանեան էֆէնտի, որ արքունի բժշկական դպրոցին ուսուցիչ է և կոկորդի, բթի ու սկանջի հիւանդութեանց մէջ մեծ համբաւ ստացած է, Տօրթէօր Վէնէյիսիոսօրօ որ Քլինիքի մէջ համաւաւոր է, նոյնպէս աշարոյժ Տօրթէօր Խիս Ապտինուր Պէյ որ արքունի բժշկական դպրոցին ուսուցիչ է և ատամնարոյժ Պ. Գալլարի :

Տօրթէօր Անանեան ամեն օր ժամը 2 էն մինչև 5 և 8 էն մինչև 10 դեղարան կը գտնուի : Իսկ ուրբաթ օրերը կէս օրէն մինչև ժամը 8 աղբատները ձրի կը դարմանէ : Իսկ Տօր. Խիս Ապտինուր Պէյ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 3 էն մինչև 5, ուրբաթ օրերը 7 էն մինչև 9 աղբատները ձրի կը դարմանէ : Տօրթէօր Վէնէյիսիոսօրօ ալ ամեն օր ժամը 3 էն մինչև 4 և 9 էն մինչև 10 դեղարան կը գտնուի : չորեքշաբթի օրերն ալ մինչև ժամը 6 մէջ ձրի կը նայի : Իսկ Պ. Գալլարի ամեն օր ժամը 6 էն մինչև 10 դեղարան ալտի գտնուի, և հինգշաբթի օրերն ալ մինչև ժամը 6 մէջ ձրի կը նայի : Յետին աղբատաց համար դեղերը ձրիաբար կտրուի :

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ ԳՐԻԶ ԵՒ ՍՈՒՐ

Արամեան տպարանէն ելած այս հեղինակութիւնը նուիրուած է Հայ մայրերուն : Բանասիրական և վիճաբանական բազմաթիւ յօդուածներէ զատ, կը պարունակէ ընդարձակ և հետաքրքրաշարժ ներածութիւն մը, որոյ գլխաւոր նիւթերն են. — «Գրական փորձեր» ու յաւուցած պայքարն, Ս. Ոսկանեանի միանոյս նամակն ի նպաստ աշխարհագրեանց, 1855 ի Պատրիարքական հալածանքն ի նպաստ գրաբարեանց, Կովկասեան յեղափոխութեան պատմութիւնն, վարժապետական խնդիր, Արարատեան ընկերութեան ծագումն, լեզուի բարենորոգում, հեղինակին՝ ազգային պաշտօնով երկրորդ ուղեւորութիւնն յԱնգղիա, Տեսակցութիւնը անգղիացի Պրէնսիլըն գրագէտին հետ, Անգղիոյ Զինկեանէներու լեզուին զարհանալի նմանութիւնը Հայերէնի հետ, Պրէնսիլընի Հայերէն սորվելն և ինպստ Հայերէնի գրած նամակն, լեզուապայքար, Անահիտ և Արամաղը, Դարագաշեան և Բէշեան, ևն. ևն.

Կը ծախուի բոլոր Պօլսոյ հայ գրավաճառաց քով, Դաւաթիա Գումախօն խանի ետեւը թիւ 23 վրոյրի թղթաւաճառանոցը և Բերա Դիւնէլի գիմացը Պ. Պօտէնի գրատունը, Գին 8 զրուշ :

ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ Մ. Յ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Բիգա փաշա խան քիւ 14

Փ Ա Ն Ա Ս Է

ԳԵՂ. ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԳԵՂ. ՍՍ.ՄՍ.ԲԱՅՈՅՆ

Կը ծախուի Միւսսեան և Ընկերաց Ամբրիկեան վաճառատունը ի Դաւաթիա Կ. Պօլսոյ : Փանասէն իւր օգտակարութեամբն, ինչպէս Ամբրիկայի և Եւրոպայի, նոյնպէս և Թուրքիոյ ալ և ալ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է :

Փանասէն դեղագւոյն և դաւառացւոյն բժիշկին ու բարեկամն է, և մեծ օրհնութիւն մը համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկ ու դեղ և դարման հազիւ կը գտնուին : Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով՝ բոլորովին անվնաս է : Փանասէն այրածին ցաւը կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ : նոյնպէս և մարմնոյն կտրուած ու ձմուռած տեղերուն ցաւն ու բորբոքը շուտով կ'անցնէ :

Չղային, յօղային և ոսկրային սաստիկ ցաւերը բուժելու՝ աստիճանաբար կը հանդարտեցնէ : Ստամոքսի, փորի և աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարութեանց առաջը կ'առնուի :

Փանասէն ալուայի սաստիկ ցաւերը շուտով կը բուժէ : Մարմնոյն կտրուած կամ վիրաւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով շուտ կը բժշկուին ու կը դողոյն : Փանասէն կը բժշկէ նաև փորհարութիւն, թանձր, հալ, ջերմ, կոկորդի բորբոք և ուռեցք, մէջքի ցաւ և ալ զանազան ախտեր, որոց սկզբնապատճառը գրեթէ նոյնն են : Այսպէս կը վկայեն շատեր, որք փորձած են : Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտը և ճանապարհորդը իրենց մօտ փանասէ պահելով և յանկարծական դժուարութեանց առնալ գործածելով մեծ օգուտ կը քաղեն և ծանր հետեւանաց առաջը կ'առնուին : Փանասէն հեղուկ է, որ թէ՛ մարմնոյն վրայէն քսելով և թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ :

Գործածութեան կերպը հետն է : Գլխաւոր վաճառատնըն է, Դաւաթիոյ Նէնի-Ճամիի դրան կից Միւսսեանին Ամբրիկեան վաճառատունը, նաև մայրաքաղաքի դեղագործաց քով ու գաւառներն ալ կը գտնուին :